

1 פקודת הדיקין [נוסח חדש]

פרק א': פרשנות

1. פירוש

בכפוף לפקודת הפרשנות תתפרש פקודה זו לפי עיקרי הפרשנות המשפטית המקובלים באנגליה, וביטויים המשמשים בה - חזקה היא - ככל שהדבר מתיישב עם ההקשר ובאין הוראה אחרת מפורשת - שמשמעותם כמשמעות הנודעת למקביליהם במשפט האנגלי ויתפרשו על דרך זו.

2. הגדרות

בפקודה זו -

"הורים" - לרבות הורי-הורים והורים חורגים;

"חיה" - לרבות צפרים, דגים, חרקים וזחלים;

"חייית-בר" - כל חיה שכנוהג בישראל אין מחזיקים אותה כלואה או בפיקוחו של אדם;

"ילד" - לרבות נכד, ילד-חורג, עובר, ילד שלא-מנישואין, או ילד מאומץ; ובהסקת מסקנה בדבר קירבה משפחתית, הכלולה לפי הוראות פקודה זו בהגדרות הביטויים "הורים" ו"ילד", יראו את הנולד שלא-מנישואין ואת המאומץ כצאצא כשר של אמו ושל הידוע כאביו או של מאמצו, הכל לפי הענין;

"מיטלטלין" - דומם או חיה, לרבות כסף, פרי עצים וגפנים, דגנים, ירקות ויבולים אחרים ומים, בין בתלוש ובין במחובר;

"מעביד" - מי שיש לו ביחסיו עם אדם אחר שליטה גמורה על הדרך שבו אדם אחר מבצע עבודה בשבילו, ואילו הוא עצמו אין עליו מרות דומה לגבי אותה עבודה, ו"עובד" הוא מי שעבודתו נתונה לשליטה כאמור; אולם מי שהוא בשירות של המדינה או של רשות מקומית או של אדם אחר - לא יראוהו כמעביד או כעובד של זולתו באותו שירות;

"מקרקעין" - קרקע, עצים, בתים, בנינים וקירות או מבנים אחרים;

"נזק" - אבדן חיים, אבדן נכס, נוחות, רווחה גופנית או שם-טוב, או חיסור מהם, וכל אבדן או חיסור כיוצאים באלה;

"נזק ממון" - הפסד או הוצאה ממשיים הניתנים לשומה בכסף ואפשר למסור עליהם פרטים;

"נכס" - מקרקעין או מיטלטלין;

"נתבע" - לרבות נתבע בתביעה-שכנגד או בתובענה-שכנגד;

"פגיעה" - נגיעה שלא-כדין בזכות משפטית;

"תובע" - לרבות תובע בתביעה-שכנגד או בתובענה-שכנגד;

"תובענה" - כל הליך אזרחי לפני בית-משפט, לרבות קיזוז ותביעה-שכנגד;

"תופש" - אדם התופש מקרקעין כדין, או הזכאי כלפי בעל המקרקעין לתפוש אותם או להשתמש בהם, ובאין אדם כאמור - בעל המקרקעין.

פרק ב': זכויות וחבויות בדיקין

3. עוולה והזכות לתרופה

הדברים המנויים להלן בפקודה זו הם עוולות, ובכפוף להוראות הפקודה - כל הנפגע או הניזוק על ידי עוולה שנעשתה

בישראל יהא זכאי לתרופה המפורשת בפקודה מידי עושה העוולה או האחראי לה.

4. מעשה של מה בכך

לא יראו כעוולה מעשה, שאילו היה חוזר ונשנה לא היה בו כדי ליצור תביעה לזכות נוגדת, ואדם בר-דעת ומזג כרגיל לא היה בא בנסיבות הנתונות בתלונה על כך.

5. הסתכנות מרצון

(א) בתובענה שהוגשה על עוולה תהא הגנה שהתובע ידע והעריך, או יש להניח שידע והעריך, את מצב הדברים שגרמו לנזק וכי חשף עצמו או רכשו למצב זה מרצונו.

(ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על תובענה שהוגשה על עוולה הנובעת מאי-מילוי חובה שהיתה מוטלת על הנתבע מכוח חיקוק.

(ג) ילד למטה מגיל שתים-עשרה לא ייחשב כמסוגל לדעת או להעריך את מצב הדברים שגרמו לנזק או כמסוגל מרצונו לחשוף עצמו או רכשו למצב זה.

6. 2 מעשה לפי חיקוק

(תיקון התשס"ה)

בתובענה שהוגשה על עוולה, חוץ מרשלנות, תהא הגנה שהמעשה שמתלוננים עליו היה לפי הוראות חיקוק ובהתאם להן או שנעשה בתחום הרשאה חוקית או מתוך אמונה סבירה ובתום לב בקיומה של הרשאה חוקית; בסעיף זה, "מעשה" - לרבות מחדל.

7. 3 הגדרות

(תיקון התשס"ה)

בסעיפים 7א עד 7ד -

"מעשה" - לרבות מחדל;

"עובד המדינה" - לרבות אורגן של המדינה וכל אדם הממלא מטעם המדינה תפקיד ציבורי על פי חיקוק, לרבות המשרתים בצבא ההגנה לישראל, במשטרת ישראל, בשירות בתי הסוהר ובארגוני הביטחון האחרים של המדינה, ולמעט בעל חוזה כמשמעותו בסעיף 15;

"עובד רשות ציבורית" - לרבות אורגן של רשות ציבורית וכל אדם הממלא מטעם הרשות הציבורית תפקיד ציבורי על פי חיקוק, ולמעט בעל חוזה כמשמעותו בסעיף 15;

"עובד ציבור" - עובד המדינה או עובד רשות ציבורית, לפי הענין;

"רשות ציבורית" - רשות מקומית, וכל תאגיד שהוקם בחוק המנוי בתוספת;

"תפקיד שלטוני" - תפקיד ציבורי על פי דין כמשמעותו בסעיף 15(ד)(2) לחוק-יסוד: השפיטה.

7א. חסינות עובד הציבור

(תיקון התשס"ה)

(א) לא תוגש תובענה נגד עובד ציבור על מעשה שעשה תוך כדי מילוי תפקידו השלטוני כעובד ציבור, המקום אחריותו בנזיקין; הוראה זו לא תחול על מעשה כאמור שנעשה בידועין מתוך כוונה לגרום נזק או בשוויון נפש לאפשרות גרימתו במעשה כאמור.

- (ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לגרוע מאחריותה של המדינה או של רשות ציבורית לפי סעיפים 13 ו-14 ולפי כל דין.
(ג) החסיונות לפי סעיף זה תחול גם על מי שהיה עובד ציבור בעת ביצוע המעשה נושא התובענה.

7. תובענה נגד עובד המדינה

(תיקון התשס"ה)

(א) הוגשה תובענה נגד עובד המדינה על מעשה שנעשה בעת מילוי תפקידו כעובד המדינה, וטענה המדינה בהודעה לבית המשפט לקיומה של חסיונות לפי סעיף 7א לגבי מעשה העובד, אם נעשה המעשה, תצורף המדינה להליך, אם לא צורפה אליו כנתבעת.

(ב) ביקשה המדינה, בהודעתה לפי סעיף קטן (א), כי תידחה התובענה נגד עובד המדינה - תידחה התובענה נגדו, ויראו את התובענה כאילו הוגשה נגד המדינה מכוח אחריותה למעשהו של עובד המדינה לפי סעיפים 13 או 14, ואת מעשה עובד המדינה כאילו נעשה תוך כדי מילוי תפקידו.

(ג) על אף הוראות סעיף קטן (ב) רשאי התובע לבקש, בתוך תקופה שתיקבע בתקנות, כי בית המשפט יקבע שלא מתקיימים תנאי החסיונות לפי סעיף 7א; קבע בית המשפט כאמור, לא תידחה התובענה נגד עובד המדינה, ולא יחולו הוראות סעיף קטן (ב).

(ד) לא מסרה המדינה הודעה כאמור בסעיף קטן (א) או לא ביקשה לדחות את התובענה נגד עובד המדינה כאמור בסעיף קטן (ב), רשאי עובד המדינה לבקש, בתוך תקופה שתיקבע בתקנות, כי בית המשפט יקבע שמתקיימים תנאי החסיונות לפי סעיף 7א; ביקש העובד כאמור, תצורף המדינה להליך, אם לא צורפה אליו כנתבעת; קבע בית המשפט כי מתקיימים תנאי החסיונות כאמור בסעיף 7א, תידחה התובענה נגד עובד המדינה, ויחולו הוראות סעיף קטן (ב), בשינויים המחויבים; קבע בית המשפט שעובד המדינה עשה את המעשה שלא תוך כדי מילוי תפקידו - תידחה התובענה כנגד המדינה.

(ה) בית המשפט יחליט בבקשת תובע כאמור בסעיף קטן (ג) או בבקשת עובד המדינה כאמור בסעיף קטן (ד), לאלתר.

7. תובענה נגד עובד רשות ציבורית

(תיקון התשס"ה)

(א) הוגשה תובענה נגד עובד רשות ציבורית על מעשה שנעשה בעת מילוי תפקידו כעובד הרשות הציבורית, רשאים הרשות הציבורית או העובד לבקש, בתוך תקופה שתיקבע בתקנות, כי בית המשפט יקבע שמתקיימים תנאי החסיונות לפי סעיף 7א לגבי מעשה העובד, אם נעשה המעשה; הוגשה בקשה כאמור, תצורף הרשות הציבורית להליך, אם לא צורפה אליו כנתבעת, ובית המשפט יקבע האם התקיימו תנאי החסיונות לפי סעיף 7א.

(ב) קבע בית המשפט כי התקיימו תנאי החסיונות לפי סעיף 7א, תידחה התובענה נגד עובד הרשות הציבורית, ויחולו הוראות סעיף 7ב(ב), בשינויים המחויבים; קבע בית המשפט שעובד הציבור עשה את המעשה שלא תוך כדי מילוי תפקידו - תידחה התובענה נגד הרשות הציבורית.

(ג) בית המשפט יחליט בבקשת הרשות הציבורית או העובד כאמור בסעיף קטן (א), לאלתר.

7. הצטרפות עובד ציבור כנתבע לתובענה

(תיקון התשס"ה)

עובד ציבור רשאי להצטרף כנתבע לתובענה שהוגשה נגד המדינה או נגד הרשות הציבורית, לפי הענין, בשל מעשה שהיה אחראי בשלו אלמלא הוראת סעיף 7א(א), או לשמור, על אף הוראות סעיפים 7א עד 7ג, על מעמדו כנתבע בתובענה שהוגשה נגדו.

(תיקון התשס"ה)

שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי להתקין תקנות לביצוע הוראות סעיפים 7ב עד 7ד, לרבות בענין -

- (1) סדרי דין ומועדים;
- (2) חובת מתן הודעה למדינה או לרשות הציבורית על הגשת תביעה;
- (3) התנאים למסירת הודעה על ידי המדינה כאמור בסעיף 7ב(א), והמוסמך לאשר את מסירתה.

17. פיצוי ושיפוי המדינה או הרשות הציבורית

(תיקון התשס"ה)

(א) פעל עובד ציבור בסטיה חמורה מהתנהגות ראויה של עובד ציבור, זכאית המדינה או הרשות הציבורית, לפי הענין, על אף הוראות סעיף 7א -

- (1) אם ביצע כלפיה עובד הציבור מעשה המקים אחריות בנזיקין - לפיצוי ממנו;
  - (2) אם נמצאה אחראית למעשה שעשה עובד הציבור - לשיפוי ממנו.
- (ב) בהליכים על שיפוי לפי סעיף זה יהיו דמי השיפוי בסכום שיקבע בית המשפט על פי הצדק והיושר.

8. רשות שופטת

אדם שהוא גופו בית-משפט או בית-דין או אחד מחבריהם, או שהוא ממלא כדן חובותיו של אדם כאמור, וכל אדם אחר המבצע פעולות-שיפוט, לרבות בורר - לא תוגש נגדו תובענה על עוולה שעשה במילוי תפקידו השיפוטי.

9. קטין

(א) לא תוגש תובענה נגד אדם על עוולה שעשה אותה בטרם מלאו לו שתיים-עשרה שנים.

(ב) מי שלא מלאו לו שמונה-עשרה שנים יכול לתבוע על עוולה, ובכפוף לסעיף-קטן (א) - להיתבע עליה; אולם אין להגיש נגדו תובענה על עוולה הנובעת, במישרין או בעקיפין, מחוזה שעשה.

10. תאגיד

תאגיד לא יפרע פיצויים בשל עוולה אלא אם גרמה לו נזק.

11. מעוולים יחד

היה כל אחד משני בני-אדם או יותר חבים לפי הוראות פקודה זו, על מעשה פלוני, והמעשה הוא עוולה, יהיו חבים יחד על אותו מעשה כמעוולים יחד וניתנים להיתבע עליה יחד ולחוד.

12. אחריותו של משתף ומשדל

לענין פקודה זו, המשתף עצמו, מסייע, מייעץ או מפתה למעשה או למחדל, שנעשו או שעומדים להיעשות על ידי זולתו, או מצווה, מרשה או מאשרר אותם, יהא חב עליהם.

13. חבות מעביד

- (א) לענין פקודה זו יהא מעביד חב על מעשה שעשה עובד שלו -
- (1) אם הרשה או אישרר את המעשה;
  - (2) אם העובד עשה את המעשה תוך כדי עבודתו;

אולם -

(א) מעביד לא יהא חב על מעשה שעשה מי שאיננו מעובדיו, אלא אחד מעובדיו העביר לו תפקידו בלא הרשאתו המפורשת או המשתמעת של המעביד;
(ב) מי שהיה אנוס על פי דין להשתמש בשירותו של אדם שאין בחירתו מסורה לו, לא יהיה חב על מעשה שעשה האדם תוך כדי עבודתו זו.

(ב) רואים מעשה כאילו נעשה תוך כדי עבודתו של עובד, אם עשהו כעובד וכשהוא מבצע את התפקידים הרגילים של עבודתו והכרוכים בה אף על פי שמעשהו של העובד היה ביצוע לא-נאות של מעשה שהרשה המעביד; אולם לא יראו כן מעשה שעשה העובד למטרות של עצמו ולא לענין המעביד.
(ג) לענין סעיף זה, מעשה - לרבות מחדל.

14. חבותו של שולח

לענין פקודה זו, המעסיק שלוח, שאיננו עובדו, בעשיית מעשה או סוג של מעשים למענו, יהא חב על כל דבר שיעשה השלוח בביצוע אותו מעשה או סוג מעשים ועל הדרך שבה הוא מבצע אותם.

15. חבותו של בעל חוזה

לענין פקודה זו, העושה חוזה עם אדם אחר, שאיננו עובדו או שלוחו, על מנת שיעשה למענו מעשה פלוני, לא יהא חב על עוולה שתצמח תוך כדי עשיית אותו מעשה; הוראה זו לא תחול באחת מאלה:
(1) הוא התרשל בבחירת בעל חוזהו;
(2) הוא התערב בעבודתו של בעל חוזהו באופן שגרם לפגיעה או לנזק;
(3) הוא הרשה או אישר את המעשה שגרם לפגיעה או לנזק;
(4) הוא היה אחראי מכוח חיקוק לעשיית המעשה שביצעו מסר לקבלן עצמאי;
(5) הדבר שלעשייתו נעשה החוזה היה שלא-כדין.

16. שמירת חבות

האמור בסעיפים 12, 14 ו-15 אינו גורע מחבותו של שום אדם על מעשה שעשה והאמור בסעיף 13 אינו גורע מחבותו של העובד על מעשה שעשה.

17. ידיעתו של שלוח או עובד

כל מקום שלפי פקודה זו יש לטעון או להוכיח ידיעה, יראו ידיעתו של שלוח או עובד כידיעתו של שולחו או מעבידו, ובלבד שהידיעה נרכשה על ידי השלוח כשהוא פועל למען שולחו, או על ידי העובד תוך כדי עבודתו לגבי הענין או הדבר שעליהם נדרשת הידיעה.

18. בן-זוג

(תיקון התשכ"ט)

אין בן-זוג חב על עוולה שעשה בן-זוגו אלא לפי הוראות סעיפים 11 עד 16.

19. השפעת מוות על עילת תביעה

(א) נפטר אדם - כל עילות-תביעה בשל עוולה שהיו עומדות לנפטר או נגדו, יוסיפו לעמוד בעיניו, בכפוף להוראות סעיף זה, לטובת עזבונו או נגד עזבונו, הכל לפי הענין.
(ב) היתה עילת-תובענה מוסיפה לעמוד כאמור לטובת עזבונו של נפטר, והמעשה או המחדל היוצר את העילה גרם למותו,

יהיו הפיצויים שניתן להיפרע לטובת העזבון מחושבים בלי שים לב להפסד או לריווח שנגרם לעזבון עקב המוות, אבל ניתן לכלול בהם סכום להוצאות-קבורה.

(ג) נסבל נזק על ידי מעשה או מחדל שהיו משמשים עילה לתובענה בשל עוולה נגד אדם פלוני אלא שנפטר לפני הנזק או בשעת הנזק, יראו, לענין פקודה זו, את עילת התובענה שהיתה קיימת נגדו בשל המעשה או המחדל אילו נפטר אחרי הנזק, כאילו היתה קיימת נגדו לפני שנפטר.

(ד) הזכויות הנתונות לפי פקודה זו לעזבון של נפטר באות להוסיף על הזכויות הנתונות לתלויים בנפטר לפי פקודה זו או כל חיקוק אחר ולא לגרוע מהן.

20. עזבון חדל פרעון

עזבון חדל-פרעון שניתן להגיש נגדו תובענה לפי סעיף 19, יראו כל חבות בשל עילת התובענה כאילו היא חוב בר-הוכחה נגד העזבון אף שלפי טבעה היא דרישה לדמי-נזק בלתי-קצובים שאינם נובעים מחוזה או מהבטחה או מהפרת-נאמנות.

21. פושט רגל

(תיקון התשע"ח)

מי שניתן לגביו צו לפתיחת הליכים לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018, יכול לתבוע על עוולה; ואולם -

- (1) הזכות לתבוע על עוולה שגרמה נזק-ממון לנכסי מי שניתן לגביו צו לפתיחת הליכים לפי החוק האמור תעבור לידי הנאמן או תמומש בידי;
- (2) (נמחקה);
- (3) סעיף זה כפוף להוראות סעיף 19.

22. אין המחאה בנזיקין

סימן א': תקיפה

הזכות לתרופה בשל עוולה, וכן החבות עליה, אינה ניתנת להמחאה אלא מכוח הדין.

פרק ג': העוולות

סימן א': תקיפה

23. תקיפה

(א) תקיפה היא שימוש בכוח מכל סוג שהוא, ובמתכוון, נגד גופו של אדם על ידי הכאה, נגיעה, הזזה או בכל דרך אחרת, בין במישרין ובין בעקיפין, שלא בהסכמת האדם או בהסכמתו שהושגה בתרמית, וכן נסיון או איום, על ידי מעשה או על ידי תנועה, להשתמש בכוח כאמור נגד גופו של אדם, כשהמנסה או המאיים גורם שהאדם יניח, מטעמים סבירים, שאכן יש לו אותה שעה הכוונה והיכולת לבצע את זממו.

(ב) "שימוש בכוח", לענין סעיף זה - לרבות שימוש בחום, באור, בחשמל, בגאז, בריח או בכל דבר או חומר אחר, אם השתמשו בהם במידה שיש בה להזיק.

24. הגנה מיוחדת

(תיקון התש"ס)

בתובענה על תקיפה תהא הגנה לנתבע אם -

(1) עשה את המעשה בסבירות כדי להגן על עצמו או על זולתו מפני פגיעה בחיים, בגוף, בחירות או ברכוש,

והיחס בין הנזק שסביר היה שייגרם מהמעשה לבין הנזק שסביר היה שיימנע על ידיו, היה סביר;

(2) השתמש במידה סבירה של כוח כדי למנוע את התובע מהיכנס שלא-כדין למקרקעין או כדי להרחיקו מהם אחרי שנכנס אליהם, או שהה בהם, שלא-כדין, והכל כשהנתבע היה תופשם או פעל מכוחו של תופשם; ואולם אם נכנס התובע, או ניסה להיכנס, למקרקעין שלא-בכוח, תנאי להגנה הוא שהנתבע ביקש תחילה את התובע שלא להיכנס לשם, או לצאת משם אחרי שנכנס, ונתן לו הזדמנות סבירה למלא בקשתו בדרכי-שלום;

(3) השתמש במידה סבירה של כוח כדי להגן על החזקתו במיטלטלין שהוא זכאי להחזיק בהם, או כדי להשיבם מידי התובע שלקח אותם ממנו, או עיכב אותם בידו, שלא-כדין; ואולם אם לקח התובע, או ניסה לקחת, את המיטלטלין שלא-בכוח, תנאי הוא להגנה שהנתבע ביקש תחילה את התובע שלא לקחת אותם, או להחזירם לו לאחר שלקחם, ונתן לו הזדמנות סבירה למלא בקשתו בדרכי-שלום;

(4) עשה את מעשהו תוך כדי ביצוע, או סיוע כדין לבצע, צו מעצר או חיפוש, צו מסירה לדין, צו-מאסר או צו-עיכוב שניתנו על ידי בית-משפט או רשות אחרת המוסמכת לכך, ובלבד שהמעשה שמתלוננים עליו הותר באותם צווים אף אם היה פגם בהם או בנתינתם;

(5) התובע לא היה שפוי בדעתו או היה לקוי בשכלו או בגופו, והכוח שהשתמש בו הנתבע היה, או נראה שהיה, במידת הנחיצות הסבירה להגנת התובע עצמו או להגנת אנשים אחרים, והשימוש בו היה בתום-לב ובלי זדון;

(6) הנתבע והתובע היו שניהם חיילים בצבא-הגנה לישראל, והנתבע פעל מכוח דין החל על הצבא ולפי אותו דין;

(7) (נמחקה);

(8) עשה בתום-לב מעשה שהיה לו יסוד להניח שהוא לטובת התובע, אלא שלפני שעשהו לא היה בידו לקבל את הסכמת התובע, מפני שבנסיבות ההן לא היה בידי התובע לציין את הסכמתו או שהאדם הממונה עליו כדין לא היה בידו להסכים מטעמו, ולנתבע היה יסוד להניח כי טובת התובע מחייבת שלא לדחות את המעשה.

25.

אחריות לזולת

4

סימן ב': כליאה

(תיקון התשס"ה)

(בוטל).

סימן ב': כליאה

26. כליאת שוא

כליאת-שוא היא שלילת חירותו של אדם, שלילה מוחלטת ושלא-כדין, למשך זמן כלשהו, באמצעים פסיים או על ידי הופעה כבעל-סמכות.

27. הגנה מיוחדת

בתובענה שהוגשה על כליאת-שוא תהא הגנה לנתבע אם -

(1) עשה את מעשהו תוך כדי ביצוע, או סיוע כדין לבצע, צו מעצר או חיפוש, צו מסירה לדין, צו-מאסר או צו-עיכוב שניתנו על ידי בית-משפט או רשות אחרת המוסמכת לכך, ובלבד שהמעשה שמתלוננים עליו הותר באותם צווים אף אם היה פגם בהם או בנתינתם;

(2) התובע היה נתון במשמורת כדין לפי הוראות-חיקוק;

- (3) התובע לא היה שפוי בדעתו או היה לקוי בשכלו או בגופו, ושליטת חירותו היתה, או נראה שהיתה, נחוצה באופן סביר להגנת התובע עצמו או להגנת אנשים אחרים ובוצעה בתום-לב ובלי זדון;
- (4) המעשה שהתובע מתלונן עליו היה מעשה, שהאדם שעשהו היה צפוי לעונש לפי הוראות-חיקוק אילולא עשהו;
- (5) הנתבע והתובע היו שניהם חיילים בצבא-הגנה לישראל והנתבע פעל מכוח דין החל על הצבא ולפי אותו דין;
- (6) הנתבע הוא הורו או אפוטרופסו או מורהו של התובע, או שהיחס שלו אל התובע דומה לשל הורו או אפוטרופסו או מורהו, והוא שלל מהתובע את חירותו שלילה ארעית בלבד לזמן שהיה נחוץ באופן סביר למען ייטיב דרכו.

28.
אחריות לזולת
4

סימן ג': הסגת גבול

(תיקון התשס"ה)

(בוטל).

סימן ג': הסגת גבול

29. הסגת גבול במקרקעין

הסגת גבול במקרקעין היא כניסה למקרקעין שלא כדין, או היזק או הפרעה בידי אדם למקרקעין שלא כדין; אך אין תובע יכול להיפרע פיצויים על הסגת גבול במקרקעין אלא אם סבל על ידי כך נזק ממון.

30. חובת הראיה

בתובענה שהוגשה על הסגת גבול במקרקעין - על הנתבע הראיה שהמעשה שעליו מתלוננים לא היה שלא כדין.

31. הסגת גבול במיטלטלין

הסגת גבול במיטלטלין היא לקיחת טובין שלא כדין מהחזקתו של אדם אחר, או הפרעה אלימה בהם בהיותם בהחזקתו של אדם אחר; אך אין תובע יכול להיפרע פיצויים על הסגת גבול במיטלטלין אלא אם סבל על ידי כך נזק ממון.

32. חובת הראיה

בתובענה שהוגשה על הסגת גבול במיטלטלין - על הנתבע הראיה שהמעשה שעליו מתלוננים לא היה שלא כדין.

33. טעות בנוגע לזכות בעלות או החזקה

טעות בנוגע לבעלות או לזכות החזקה, ואפילו טעות בתום-לב, וכן כוונה לפעול לטובת הבעל האמיתי, אינן הצדק להפרעה בנכסיו של אחר; אולם -

- (1) המוביל טובין, או כל המקבל עליו הובלתם או שמירתם של טובין כשירות ציבורי, איננו מסיג גבול על ידי שהוא מטפל בטובין בדרך הרגילה של אותו שירות ורק לפי הוראתו ומטעמו של אדם שמסר לו את הטובין לשם כך מתוך הנחה בתום-לב שמוסר הטובין זכאי לטפל בהם;
- (2) פועל או עובד איננו מסיג גבול על ידי שהוא מטפל בנכס בדרך הרגילה של עבודתו ובדרך שהורשה על ידי מעבידו והוא מניח בתום-לב שמעבידו זכאי להרשות לו דרך זו של טיפול.

טענת זכות לטפל בנכס או למנוע אדם אחר מטפל בו, היא בלבד איננה הסגת גבול.

א.34

סימן ד': רשלנות

(בוטל).

סימן ד': רשלנות

35. רשלנות

עשה אדם מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות או לא עשה מעשה שאדם סביר ונבון היה עושה באותן נסיבות, או שבמשלח-יד פלוני לא השתמש במיומנות, או לא נקט מידת זהירות, שאדם סביר ונבון וכשיר לפעול באותו משלח-יד היה משתמש או נוקט באותן נסיבות - הרי זו התרשלנות; ואם התרשל כאמור ביחס לאדם אחר, שלגביו יש לו באותן נסיבות חובה שלא לנהוג כפי שנהג, הרי זו רשלנות, והגורם ברשלנותו נזק לזולתו עושה עוולה.

36. חובה כלפי כל אדם

החובה האמורה בסעיף 35 מוטלת כלפי כל אדם וכלפי בעל כל נכס, כל אימת שאדם סביר צריך היה באותן נסיבות לראות מראש שהם עלולים במהלכם הרגיל של דברים להיפגע ממעשה או ממחדל המפורשים באותו סעיף.

37. אחריות בעל מקרקעין כלפי מסיג גבול

(תיקון התש"ל)

האחריות לפי סעיפים 35 ו-36 של בעל מקרקעין או של תופשם, בשל מצבם של המקרקעין, תחזוקתם או תיקונם, לא תחול כלפי מי שנכנס למקרקעין כמסיג גבול, אלא אם הוכיח התובע שנכנס בתום-לב ובלי כוונה לעבור עבירה או לעשות עוולה.

א.37. אחריות כלפי מסיג גבול בשטח צבאי

(תיקון התש"ל)

(א) האחריות לפי סעיפים 35 ו-36 בשל מצבו של שטח צבאי, תחזוקתו או תיקונו או בשל השימוש בו, לא תחול כלפי מי שנכנס לאותו שטח כמסיג גבול, אלא אם הוכיח התובע שנכנס בתום-לב ובלי כוונה לעבור עבירה או לעשות עוולה ושהאחראי לאותו שטח, או הפועל מטעמו במקום הכניסה, ידע על הימצאותו של הנכנס באותו שטח בשעה שנגרם הנזק.

(ב) בסעיף זה, "שטח צבאי" -

(1) מקרקעין התפוששים בידי צבא-הגנה לישראל או שלוחה אחרת של מערכת הבטחון שאישר אותה שר הבטחון לענין זה;

(2) מקרקעין המשמשים למטרה בטחונית שעל הכניסה אליהם הופקדה שמירה או שהכניסה הוגבלה בהודעה המוצגת מחוצה להם;

(3) מקרקעין שיש בהם מיתקנים המיועדים למנוע כניסה לישראל או יציאה ממנה; לענין זה אישורו של מי שהסמיכו לכך שר הבטחון, כי המיתקן נועד לשמש למניעת כניסה לישראל או יציאה ממנה, יהא ראייה מוחלטת לדבר.

(ג) סעיף זה לא יחול אלא בתקופה שקיים במדינה מצב של חירום בתוקף אכרזה לפי סעיף 9(א) לפקודת סדרי השלטון

38. חובת הראיה ברשלנות לגבי דברים מסוכנים

בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה שהנזק נגרם על ידי דבר מסוכן, למעט אש או חיה, או על ידי שנמלט דבר העלול לגרום נזק בהימלטו, וכי הנתבע היה בעל של הדבר או ממונה עליו או תופש הנכס שמתוכו נמלט הדבר - על הנתבע הראיה שלא היתה לגבי הדבר המסוכן או הנמלט התרשלנות שיחוב עליה.

39. חובת הראיה ברשלנות לגבי אש

בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה שהנזק נגרם על ידי אש או עקב אש, וכי הנתבע הבעיר את האש או היה אחראי להבער האש, או שהוא תופש המקרקעין או בעל המיטלטלין שמהם יצאה האש - על הנתבע הראיה שלא היתה לגבי מקורה של האש או התפשטותה, התרשלנות שיחוב עליה.

40. חובת הראיה ברשלנות לגבי חיה

בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה שתי אלה:

(1) הנזק נגרם על ידי חיה חיות-בר, או על ידי חיה שאינה חיות-בר אלא שהנתבע ידע, או חזקה עליו שידע, כי

היא מועדת לעשות את המעשה שגרם את הנזק;

(2) הנתבע היה בעל אחת החיות האמורות או היה ממונה עליה - על הנתבע הראיה שלא היתה לגביה

התרשלנות שיחוב עליה.

41. חובת הראיה ברשלנות כשהדבר מעיד על עצמו

בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה כי לתובע לא היתה ידיעה או לא היתה לו יכולת לדעת מה היו למעשה הנסיבות שגרמו למקרה אשר הביא לידי הנזק, וכי הנזק נגרם על ידי נכס שלנתבע היתה שליטה מלאה עליו, ונראה לבית המשפט שאירוע המקרה שגרם לנזק מתיישב יותר עם המסקנה שהנתבע לא נקט זהירות סבירה מאשר עם המסקנה שהוא נקט זהירות סבירה - על הנתבע הראיה שלא היתה לגבי המקרה שהביא לידי הנזק התרשלנות שיחוב עליה.

סימן ד'1: היזק על-ידי כלב

סימן ד'1: היזק על-ידי כלב

41א. נזקים שנגרמו על ידי כלב

(תיקון התשנ"ב)

בתובענה בשל נזק לגוף שנגרם על ידי כלב, חייב בעליו של הכלב או מי שמחזיק בכלב דרך קבע (להלן - הבעלים) לפצות את הניזוק, ואין נפקא מינה אם היתה או לא היתה התרשלנות מצדו של הבעלים.

41ב. הגנות

(תיקון התשנ"ב)

בתובענה לפי סימן זה לא תהא הגנה לבעלים, אלא אם כן הנזק נגרם עקב אחד מאלה -

(1) התגרות של הניזוק בכלב;

(2) תקיפת הניזוק את הבעלים, את בן זוגו, הורו או ילדו;

(3) הסגת גבול של הניזוק במקרקעין של הבעלים.

(ג) אין סימן זה גורע מזכויות אחרות לפי פקודה זו או לפי כל דין אחר.

סימן ה': מיטרדים

42. מיטרד לציבור

מיטרד לציבור הוא מעשה שאינו כדין או מחדל מחובה משפטית, כשהמעשה או המחדל מסכן את החיים, הבטיחות, הבריאות, הרכוש או הנוחות של הציבור, או שהוא מכשול לציבור להשתמש בזכות מזכויות הכלל.

43. תובענה על מיטרד לציבור

לא תוגש תובענה על מיטרד לציבור אלא -

(1) על ידי היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו, לשם מתן ציווי;

(2) על ידי אדם שסבל על ידי כך נזק-ממון.

44. מיטרד ליחיד

(א) מיטרד ליחיד הוא כשאדם מתנהג בעצמו או מנהל את עסקו או משתמש במקרקעין התפוששים בידו באופן שיש בו הפרעה של ממש לשימוש סביר במקרקעין של אדם אחר או להנאה סבירה מהם בהתחשב עם מקומם וטיבם; אך לא ייפרע אדם פיצויים בעד מיטרד ליחיד אלא אם סבל ממנו נזק.

(ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על הפרעה לאור-שמש.

45. הגנה מיוחדת

בתובענה על מיטרד ליחיד תהא הגנה אם המעשה שעליו מתלוננים נעשה על פי תנאי חוזה או הסכם המחייבים את התובע ופועלים לטובת הנתבע.

46. מיטרד קיים

בתובענה על מיטרד ליחיד לא תהא הגנה בכך בלבד שהמיטרד היה קיים לפני שהתובע תפס או רכש את המקרקעין הנדונים.

47. שמירת דינים אחרים

הוראות הסעיפים 42 עד 46 באות להוסיף על ההוראות בנוגע למיטרד שנקבעו בכל חיקוק אחר ולא לגרוע מהן.

48. הפרעה לאור שמש

אדם עושה עוולה אם הוא מונע, על ידי חסימה או בדרך אחרת, מבעל-מקרקעין או מן התופש אותם ליהנות מכמות סבירה של אור-שמש, בהתחשב עם מקומם וטיבם של המקרקעין, לאחר שהבעל או התופש או מי שקדמו להם בזכויות אלו נהנו ברציפות מאור זה - שלא לפי תנאי חוזה או הסכם - לפחות חמש-עשרה שנים שקדמו בתכופ לחסימה או למניעה.

48א. מניעת תמיכה

סימן ו': שליחת-יד

[תיקון התשכ"ט (מס' 2)]

שימוש במקרקעין הדרוש לטובת הציבור לא יהיה בו מיטרד לענין סימן זה, אף אם הוא גורם נזק למקרקעין שכנים או מונע מבעליהם הנאה מלאה ממקרקעיהם, ובלבד שהנזק שנגרם אינו חורג מתחום הנסבל והמשתמש נקט אמצעים סבירים כדי להקטין את הנזק ככל האפשר; אולם רשאי בית המשפט לפסוק פיצויים - אם בתשלום חד-פעמי ואם בתשלומים חוזרים - אם נגרם לבעל המקרקעין נזק-ממון.

סימן ו': שליחת-יד

49. עיכוב נכס שלא כדין

עיכוב שלא-כדין הוא מניעת מיטלטלין שלא-כדין מאדם הזכאי להחזיק בהם מיד.

50. חובת ההוכחה

בתובענה שהוגשה על עיכוב שלא-כדין - חובת ההוכחה על הנתבע שהמניעה היתה כדין.

51. החזרת המעוכב

בתובענה שהוגשה על עיכוב שלא-כדין רשאי בית המשפט, לפי הנסיבות, לצוות על החזרת הנכס המעוכב, בנוסף על כל תרופה אחרת שנקבעה בפקודה זו או במקומה של תרופה כאמור.

52. גזל

גזל הוא כשהנתבע מעביר שלא-כדין לשימוש עצמו מיטלטלין שהזכות להחזיקם היא לתובע, על ידי שהנתבע לוקח אותם, מעכב אותם, משמיד אותם, מוסר אותם לאדם שלישי או שולל אותם מן התובע בדרך אחרת.

53. הגנה מיוחדת

(תיקון התשכ"ח)

בתובענה שהוגשה על גזל תהא הגנה לנתבע, אם קנה את המיטלטלין בתום-לב בהתאם לסעיף 34 לחוק המכר, התשכ"ח-1968.

54. זכות אדם שלישי אינה הגנה

בתובענה שהוגשה על גזל לא יוכל הנתבע לשם הגנה להעלות, נגד האדם הזכאי להחזיק במיטלטלין מיד, את זכותו של אדם שלישי.

55. החזרת הגזלה

סימן ז': הטעיה

בתובענה שהוגשה על גזל רשאי בית המשפט, לפי הנסיבות, לצוות על החזרת הגזלה, בנוסף על כל תרופה אחרת שנקבעה בפקודה זו או במקומה של תרופה כאמור.

סימן ז': הטעיה

56. תרמית

תרמית היא הֶצָג כוזב של עובדה בידיעה שהיא כוזבת או באין אמונה באמינותה או מתוך קלות-ראש, כשלא איכפת למציג אם אמת היא או כזב, ובכוונה שהמוטעה על ידי ההיצג יפעל על פיו; אולם אין להגיש תובענה על היצג כאמור, אלא אם היה מכון להטעות את התובע, אף הטעה אותו, והתובע פעל על פיו וסבל על ידי כך נזק-ממון.

57. סייג לתובענה על תרמית מסויימת

אין להגיש תובענה על היצג כאמור בסעיף 56, שנעשתה בנוגע לאֶפיו של אדם, להתנהגותו, לאשראי שלו, לכשרו, למלאכתו או לעיסוקו, כדי להשיג בשבילו אשראי, כסף או טובין, אלא אם היה ההיצג בכתב חתום בידי הנתבע עצמו.

58. שקר מפגיע

(א) שקר מפגיע הוא פרסום הודעה כוזבת בזדון בין בעל-פה ובין בדרך אחרת, בנוגע לעסקו של אדם, למשלח-ידו, למקצועו, או לטובין שלו או לזכות-קנין שלו; אך לא ייפרע אדם פיצויים בעד פרסום כזה אלא אם סבל על ידי כך נזק-ממון.
(ב) "פרסום", לענין סעיף זה - כמשמעותו בסעיף 2 לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965.

59. גניבת עין

סימן ח': נגישה

(בוטל ע"י סעיף 28 לחוק עוולות מסחריות, התשנ"ט-1999, החל מ-29.10.99).

סימן ח': נגישה

60. נגישה

נגישה היא פתיחתו או המשכתו של הליך נפל - למעשה, ובזדון, ובלי סיבה סבירה ומסתברת - של הליך נֶפֶל, נגד אדם, בפלילים או בפשיטת-רגל או בפירוק, וההליך חיבל באשראי שלו או בשמו הטוב או סיכן את חירותו, ונסתיים לטובתו, אם היה ההליך עשוי להסתיים כך; אך לא תוגש תובענה נגד אדם על נגישה רק משום שמסר ידיעות לרשות מוסמכת שפתחה בהליכים.

61.

סייג לתובענה על נגישה

5

סימן ט': גרם הפרת-חוזה

(תיקון התשס"ה)

(בוטל).

סימן ט': גרם הפרת-חוזה

62. גרם הפרת חוזה שלא כדין

סימן י': הפרת חובה חקוקה

(א) מי שביודעין ובלי צידוק מספיק גרם לאדם שיפר חוזה מחייב כדין שבינו לבין אדם שלישי הריהו עושה עוולה כלפי אותו אדם שלישי, אולם האדם השלישי לא יוכל להיפרע פיצויים בעד עוולה זו אלא אם סבל על ידי כך נזק-ממון.
(ב) לענין סעיף זה, היחסים הנוצרים על ידי נישואין לא ייחשבו כחוזה, ושבתה והשבתה לא ייחשבו כהפרת-חוזה.

סימן י': הפרת חובה חקוקה

63. הפרת חובה חקוקה

(א) מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק - למעט פקודה זו - והחיקוק, לפי פירוש הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק; אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו.

(ב) לענין סעיף זה רואים חיקוק כאילו נעשה לטובתו או להגנתו של פלוני, אם לפי פירושו הנכון הוא נועד לטובתו או להגנתו של אותו פלוני או לטובתם או להגנתם של בני-אדם בכלל או של בני-אדם מסוג או הגדר שעמם נמנה אותו פלוני.

פרק ד': אשם

64. גרם נזק באשם

"אָשָׁם" הוא מעשהו או מחדלו של אדם, שהם עוולה לפי פקודה זו, או שהם עוולה כשיש בצדם נזק, או שהם התרשלות שהזיקה לעצמו, ורואים אדם כמי שגרם לנזק בְּאָשָׁמוֹ, אם היה האשם הסיבה או אחת הסיבות לנזק; אולם לא יראוהו כך אם נתקיימה אחת מאלה:

- (1) הנזק נגרם על ידי מקרה טבעי בלתי-רגיל, שאדם סביר לא יכול היה לראותו מראש ואי-אפשר היה למנוע תוצאותיו אף בזהירות סבירה;
- (2) אָשָׁמוֹ של אדם אחר הוא שהיה הסיבה המכרעת לנזק;
- (3) הוא ילד שלא מלאו לו שתיים-עשרה שנה, והוא שניזוק, לאחר שהאדם שגרם לנזק הזמין אותו, או הרשה לו, לשהות בנכס, שבו או בקשר עמו אירע הנזק או להימצא כה קרוב לאותו נכס שבמהלכם הרגיל של הדברים היה עשוי להיפגע באשמו של אותו אדם.

65. התנהגות התובע

נתבע שגרם לנזק באשמו, אלא שהתנהגותו של התובע היא שהביאה לידי האשם, רשאי בית המשפט לפטור אותו מחבותו לפצות את התובע או להקטין את הפיצויים ככל שבית המשפט יראה לצודק.

66. התנהגות הנתבע

מקום שגם התובע גם הנתבע גרמו לנזק באשם, אלא שהתנהגותו של הנתבע היא שהביאה לידי אשמו של התובע, רשאי בית המשפט להגדיל את הפיצויים שהנתבע היה חייב לשלם, אילולא הוראות סעיף 64, ובלבד שלא יעלו על הסכום שהיה חייב לשלם לולא גרם גם התובע לנזק באשמו.

67. אשם של פלוני - מהו

אשמו של פלוני, לענין סעיפים 64 עד 66 - לרבות אשמו של אדם שאותו פלוני אחראי לו, והוא כשאינן משמעות אחרת מתחייבת מן ההקשר.

68. אשם תורם

(א) סבל אדם נזק, מקצתו עקב אשמו שלו ומקצתו עקב אשמו של אחר, לא תיכשל תביעת-פיצויים בעד הנזק מחמת אשמו של הניזוק, אלא שהפיצויים שייפרעו יופחתו בשיעור שבית המשפט ימצא לנכון ולצודק תוך התחשבות במידת-אחריותו של התובע לנזק; אולם האמור בזה אין כוחו יפה להכשיל הגנה הנובעת מחוזה, ואם חל על התביעה חוזה או דין המגבילים את החבות, לא ייפרע התובע פיצויים למעלה מן הגבול שנקבע כאמור.

(ב) הופחתו הפיצויים לפי סעיף-קטן (א), יקבע בית המשפט וירשום את סך כל הפיצויים שהתובע היה יכול להיפרע אילולא

אשמו.

(ג) הוראות הסעיפים 11 ו-83 יחולו כל אימת שנמצאו שניים או יותר חבים לפי סעיף-קטן (א) על נזק שנגרם לאדם, או שהיו חבים אילו נתבעו לדין.

69. אשם תורם שגרם מוות

מת אדם עקב אשמו שלו ושל אחר, ואילו הוגשה תובענה לטובת העזבון לפי סעיף 19 היה בית המשפט מפחית את הפיצויים לפי סעיף 68(א), הרי אם תוגש תובענה לטובת התלויים באותו אדם לפי סעיף 78 יופחתו הפיצויים בשיעור יחסי.

70. טענת התיישנות

בכל מקרה שחל עליו סעיף 68(א) ואחד מבני האשם פוטר עצמו מחבותו כלפי בר-אשם פלוני או בא-כוחו החוקי, בהסתמך על דין-התיישנות, לא יהיה זכאי להיפרע מאותו פלוני או מבא-כוחו פיצויים או השתתפות מכוח הסעיף האמור.

פרק ה': תרופות לעוולות

71. כל בית משפט מוסמך ליתן תרופה

כל בית-משפט אזרחי יהא מוסמך בתחומי-שיפוטו ליתן תרופה לעוולה על פי פקודה זו, בכפוף להוראות כל דין חקוק החל על אותו בית-משפט, ורשאי הוא ליתן ציווי בשל עוולה גם כשלא נתבעו או לא נפסקו פיצויים או סעד אחר.

72. ציוויים

ציווי יכול שיהיה צו עשה או צו לא-תעשה, לשעה או לתמיד.

73. תנאים למתן ציווי

בית המשפט לא יתן ציווי לשעה אלא אם ראה, להנחת-דעתו, על פי תצהיר או בדרך אחרת, כי קיימת שאלה של ממש שיש לדון בה, וקרוב לודאי שהתובע יהא זכאי לתרופה ושיהא קשה, או אי-אפשר, לעשות מלוא הצדק בשלב מאוחר יותר אם לא יינתן ציווי לשעה.

74. מקום שאין ליתן ציווי

בית המשפט לא יתן ציווי, אם הוא סבור שהפגיעה או הנזק שנגרמו לתובע הם קטנים וניתנים להערכה בכסף ולפיצוי מספיק בתשלום כסף, ומתן ציווי יהיה בו משום התעמרות בנתבע, אך רשאי הוא לפסוק פיצויים.

75. שמירת סמכויות

הוראות סעיפים 72 עד 74 באות להוסיף על סמכויות בתי-המשפט ליתן ציווי לפי כל דין חקוק אחר ולא לגרוע מהן.

76. פיצויים

פיצויים אפשר שיינתנו הם בלבד או בנוסף על ציווי או במקומו; אלא שאם -

(1) סבל התובע נזק, יינתנו פיצויים רק בשל אותו נזק שעלול לבוא באורח טבעי במהלכם הרגיל של הדברים

ושבא במישרין מעולת הנתבע;

(2) סבל התובע נזק-ממון, לא יינתנו לו פיצויים בשל הנזק אלא אם מסר פרטים עליו בכתב-התביעה או

בצירוף לו.

77. אין נפרעים אלא פעם אחת בלבד

(א) בכפוף להוראות סעיפים 83-85, אדם שנפרע פיצויים או סעד אחר בשל עוולה, ומי שתובע באמצעות אדם כאמור או

מכוחו, לא ייפרעו פיצויים נוספים בשל אותה עוולה.

(ב) לא ייפרע אדם פיצויים או סעד אחר בשל עוולה אם יש בה גם הפרת-חוזזה או הפרת-חייב הדומה לחייב על פי חוזה, ובית-משפט, בית-דין או בורר כבר פסק פיצויים בעד הפרה זו לאותו אדם או למי שמכוחו הוא תובע.

(ג) לא ייפרע אדם פיצויים בעד הפרת-חוזזה או בעד הפרת-חייב הדומה לחייב על פי חוזה, אם אותה הפרה היא גם עוולה ובית-משפט כבר פסק בשל אותה עוולה פיצויים או סעד אחר לאותו אדם או למי שבאמצעותו או מכוחו הוא תובע.

78. זכותם של תלויים לפיצויים

גרמה עוולה למותו של אדם, והיה אותו אדם, אילולא מת, זכאי אותה שעה לפיצויים לפי פקודה זו בעד חבלת-גוף שגרמה לו העוולה - יהיו בן-זוגו, הורו וילדו זכאים לפיצויים מן האדם האחראי לעוולה.

79. הזכאי להגיש תובענה

תובענה לפיצויים לפי סעיף 78 תוגש על ידי מבצע הצוואה, או מנהל העזבון, או היורשים של המת, לטובת בן-זוגו, הורו וילדו, או לטובת אלה מהם שעודם בחיים; אם תוך ששה חדשים לאחר מות הנפגע לא הוגשה תובענה כאמור - כל מי שלטובתו אפשר היה להגישה רשאי להגישה בשם כולם או בשם מקצתם.

80. הפיצויים וחישובם

בתובענה לפי סעיף 78 יש למסור פרטים בדבר האנשים שלטובתם היא מוגשת ובדבר הפסד הממון שסבל כל אחד מהם עקב מות הנפגע, והפיצויים יינתנו בעד הפסד הממון שסבלו למעשה, או עתידים לסבול אותו למעשה, ובכלל זה הוצאות שהוציאו לקבורתו; לאחר שינוכו מסכום הפיצויים הוצאות-משפט שלא נגבו מהנתבע, יקבע בית המשפט בשעת שפיטה, את חלקו של כל אחד מן הזכאים בסכום הנותר.

81. סכומים שלא יחושבו

בקביעת סכום הפיצויים לא יובאו בחשבון -

(1) סכום שנתקבל או שזכאים לקבלו במות המת לפי חוזה-ביטוח;

(2) סכום ששולם או שחייבים לשלמו לרגל האבל על המת.

82. פיצויים וגימלאות מביטוח לאומי

(א) המבוטח לפי חלק ב' לחוק הביטוח הלאומי, התשי"ד-1953 (להלן בפרק זה - החוק), לרבות התלוי בו כאמור בסעיף 22(ב) לחוק, שהיו זכאים לפי פקודה זו עקב מאורע אחד גם לפיצויים מן המעביד, וגם לגימלה לפי חלק ב' לחוק - תנוכה הגימלה מסכום הפיצויים שהיו מגיעים להם ממעבידם אילולא סעיף זה.

(ב) לענין סעיף זה -

"גימלה" - השווי הכספי של הגימלאות, להוציא גימלה בעין, שניתנו או שעתידות להינתן לפי חלק ב' לחוק, לרבות תמורת דמי-פגיעה המשתלמת לפי סעיף 38 לחוק, וגימלה שהופחתה או שגשלה עקב מעשה או מחדל של העובד, או שלא ניתנה בגלל בחירה בגימלה אחרת לפי החוק, רואים אותה כאילו ניתנה או שעתידה להינתן בשלמותה; הוראות שר העבודה לפי סעיף 49(ב) לחוק בדבר היוון קיצבאות ובדבר חישוב ערך הכספי של גימלאות בעין, כוחן יפה גם לקביעת השווי הכספי של גימלאות לענין סעיף-קטן זה;

"מעביד" - החייב לפי החוק בתשלום דמי הביטוח בעד המבוטח, לרבות מי שהמעביד אחראי למעשהו לפי סעיף 13 לפקודה זו.

(ג) בנסיבות האמורות בסעיף-קטן (א) לא יראו, לענין סעיף 70 לחוק, את המעביד כצד שלישי שזכויות כלפיו מועברות למוסד לביטוח לאומי.

83. תביעה ושיפוי במעוולים יחד

(א) סבל אדם נזק עקב עוולה - אין פסק-הדין שניתן נגד מעוול החב על אותו נזק חוסם בעד הגשת תובענה נגד אדם אחר שאילו נתבע לדין היה חב על אותו נזק כמעוול יחד.

(ב) הוגשו בשל נזק אחד על ידי האדם שסבל אותו או לטובת עזבונו, בן-זוגו, הורו או ילדו, תובענות אחדות נגד מעוולים החבים על אותו נזק, אם כמעוולים יחד ואם באופן אחר - סך כל הסכומים שאפשר להיפרע כפיצויים בפסקי-הדין שיינתנו באותן תובענות לא יעלה על סכום הפיצויים שנפסק בפסק-הדין שניתן ראשון ולא בוטל בערעור, או כפי ששונה בערעור, ובכל אחת מן התובענות, זולת זו שניתן בה פסק-דין ראשון כאמור, לא יהיה התובע זכאי להוצאות, אלא אם סבור בית המשפט שהיה יסוד סביר להגיש את התובענה; היה פסק-הדין הראשון נגד מעביד כמשמעותו בסעיף 82 ובנסיבות המפורטות בו, יבוא לענין סעיף-קטן זה במקום סכום הפיצויים שבפסק-הדין הראשון הסכום שהיו פוסקים אילולא סעיף 82.

84. שיפוי בין מעוולים

(א) כל מעוול החב על הנזק רשאי להיפרע דמי-השתתפות מכל מעוול אחר החב, או שאילו נתבע היה חב, על אותו נזק, אם כמעוול יחד ואם באופן אחר, אלא ששום אדם לא יהא זכאי להיפרע דמי-השתתפות לפי סעיף-קטן זה ממי שזכאי לשיפוי ממנו בשל החבות שבגללה נתבעת ההשתתפות.

(ב) בהליכים על השתתפות לפי סעיף זה יהיו דמי-ההשתתפות בסכום שיקבע בית המשפט על פי הצדק והיושר בהתחשב עם מידת-אחריותו של האדם לנזק; בית המשפט מוסמך לפטור אדם מחובת-השתתפות או להורות שהשתתפותו של אדם תהא כדי שיפוי מלא.

85. הגדרה

"עוולה", בסעיפים 83 ו-84 - בין אם היא עבירה פלילית ובין אם לאו, והאמור בהם אינו בא להשפיע על הליך פלילי בשל מעשה שלא-כדין או לעשות אכיף כל הסכם בדבר שיפוי, שלא היה אכיף אילולא סעיפים אלה.

86. סכום ביטוח לא יובא בחשבון פיצויים

שעה שבאים לשום פיצויים המשתלמים בשל עוולה, לא יובא בחשבון כל סכום ששולם או שמגיע לרגל אותה עוולה על פי חוזה-ביטוח.

87. פיצויים על לשון הרע בעתון

(תיקון התשע"ז)

(בוטל).

88. עוולה שהיא גם עבירה

היו העובדות שעליהן מתבססת תובענה על עוולה מהוות עבירה פלילית, לא ישמש הדבר מחסום בפני התובענה, אך אם ראה בית-המשפט הדין בתובענה בכל שלב של ההליכים שהעובדות מהוות, או עשויות להוות, פשע, יעכב בית-המשפט את המשך ההליכים עד שיווכח שהעובדות נמסרו לידיעת המשטרה או שהן ידועות לה.

89. תחילת התיישנות

לענין תקופת-התיישנות בתובענות על עוולות - "היום שנולדה עלית התובענה" הוא אחד מאלה:

(1) מקום שעילת התובענה היא מעשה או מחדל - היום שבו אירע אותו מעשה או מחדל; היה המעשה או

המחדל נמשך והולך - היום שבו חדל;

(2) מקום שעילת התובענה היא נזק שנגרם על ידי מעשה או מחדל - היום שבו אירע אותו נזק; לא נתגלה הנזק ביום שאירע - היום שבו נתגלה הנזק, אלא שבמקרה אחרון זה תתיישן התובענה אם לא הוגשה תוך עשר שנים מיום אירוע הנזק.

פרק ו': שונות

90. שמירת דינים

שום דבר בפקודה זו לא יראו כפוגע בשיפוט לפי דיני האדמירליות הנתון לבית-משפט בישראל, או בהוראות של החוק לתיקון סדרי הדין האזרחי (המדינה כבעל-דין), התשי"ח-1958, או של חיקוק שבוטל על ידיו.

91. הוראות בדבר פסיקת "דיה"

בית-משפט שאינו בית-דין דתי מוסלמי או בית-דין שבטי לא יפסוק "דיה"; בת-דין כאמור לא יפסקו "דיה" בשל מעשה שנפסקו בעדו פיצויים לפי פקודה זו, ובית-משפט לא יפסוק פיצויים לפי פקודה זו בעד מעשה שנפסקה בעדו "דיה".

92.

6

שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי, בצו, לשנות את התוספת.

93. תחילה

תחילתו של נוסח חדש זה היא ביום ט' בתשרי התשכ"ט (1 באוקטובר 1968).

7 התוספת

(סעיף 7 ו-92)

(תאגידים שהוקמו בחוק)

1. בנק ישראל;

2. המוסד לביטוח לאומי;

3. שירות התעסוקה;

4. הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים;

5. הרשות לפיקוח חקלאי;

6. רשות ניירות ערך;

7. רשות העתיקות;

8. הרשות השניה לטלוויזיה ולרדיו.

9. רשות שדות התעופה, לעניין תפקידיה לפי חוק הטיס (ביטחון בתעופה האזרחית), התשל"ז-1977, וחוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1988.

יעקב ש. שפירא

שר המשפטים

מונחים המשמשים בנוסח זה

skill	מיומנות	statement	אמרה
civil wrongdoer	מעול	fault	אשם
profession			
trade	משלה-יד	ratify	אשרר
occupation			
malicious	נגישה	assurance	בטוח
prosecution		insurnace	(ביטוח)
damage	נזק	conversion	גזל
relief	סעד	interference	הפרעה
civil wrong	עולה (עוולה)	representation	הצג (היצג)
detention	עכוב (עיכוב)	excuse	הצדק
			השתתפות
injury	פגיעה	contribution	(דמי השתתפות)
justification	צדוק (צידוק)	malice	זדון
injunction	צווי (ציווי)	harm	הבלה
mandatory	צו עשה	bodily harm	הבלת גוף
injunction		((injury	
prohibitory	צו לא-	insolvent	חדל פרעון
injunction	תעשה		
counterclaim	תביעה שכנגד	onus of showing (proof	חובת הראיה
cross action	תובענה	animal	חיה
((cross claim	שכנגד		
occupier	תופש	privileged	חסוי
remedy	תרופה	privilege	חסיון

לוח-השוואה

הסעיף   הסעיף   הסעיף   הסעיף   הסעיף   הסעיף

הקודם	החדש	הקודם	החדש	הקודם	החדש
(1)2	1	14	27	26	(1)11 (ב)
(2)2	2,64 רישה	15	28	27	(ג)11(1)
3 רישה	3	16 רישה	29	28	(2)11
3 תנאי	4	13	30	60	(1)12 (3)
(1)4	הושמט	16 סיפה	31	61	(4)12
(3)(2)4	7	17	32	62	13
(5)(4)4	8	19	33	59	(1)14 (5)
5	21	20	34 רישה, תנאי		(6)14
6	10	22	(א)	56	15
8,7	9	58	34 תנאי (ב)	57	23
9	18	23	(1)35	49	24
10	11	24	(2)35	50	25
(1)11 (א)	12	25	36	50	26
הסעיף הקודם	הסעיף החדש	הסעיף החדש	הסעיף הקודם	הסעיף החדש	הסעיף הקודם
37	52	38	(1)59 רישה	72	51
38	53	49	(1)59 (א)	73	52
39	54	40	(1)59 (ב)	74 רישה	53
40	55	41	(2)59	75	54
(1)41	29	78	(3)59	74 סיפה	(1)55 רישה
(2)41	30	79	60	76	(א)1)55
(1)42	31	80 סיפה	61	(א)77 (ב)	(ב)1)55 רישה
(2)42	32	81	62	82	(ב)1)55 תנאי
(3)42	33	80 רישה	63	(ג)77	(ג)1)55

85,81	(1)64	63	א55	34	43
רישה	(א)(ב)				
(א)84	(ג)1)64	64	(1)ב55	42	(1)44
(ב)84	(2)64	65	(2)ב55	43	(2)44
			(א)		
(ב)83	(3)64	66	(2)ב55	44	45
באמצע			(ב)		
85 סיפה	(4)64	67	(3)ב55	45	46
			ג55-(1)		
86	65	68	(3)	46	47
87	66	69	(4)ג55	47	48
88	67	70	(5)ג55	48	49
89	68	5	56	35	(1)50
90	69	6	57	36	(2)50
91	70	71	(1)58	37	(2)50
					תנאי
				35	
92	71	הושמט	(2)58	סיפה	(3)50

[1.] ע"ר 1944, תוס' 1, מס' 1380, עמ' 93; ס"ח התשי"ב, עמ' 340; התשט"ז, עמ' 51, 78; התשי"ח, עמ' 114; התש"ך, עמ' 46; התשכ"ג, עמ' 76; התשכ"ה, עמ' 244, 245. הנוסח החדש פורסם: דמ"י 10 (17.4.1968), עמ' 266. תיקונים: ס"ח 529, התשכ"ח (28.6.1968), עמ' 101; ס"ח 561, התשכ"ט (3.7.1969), עמ' 152; ס"ח 575, התשכ"ט (27.7.1969), עמ' 280 [תיקון התשכ"ט (מס' 2)]; ס"ח 600, התשל"ל (30.7.1970), עמ' 124; ס"ח 737, התשל"ד (10.7.1974), עמ' 94; ס"ח 1011, התשמ"א (11.3.1981), עמ' 134; ס"ח 1391, התשנ"ב (25.3.1992), עמ' 153; ס"ח 1709, התשנ"ט (29.4.1999), עמ' 151; ס"ח 1742, התש"ס (25.6.2000), עמ' 213; ס"ח 2026, התשס"ה (10.8.2005), עמ' 950; ק"ת 6522, התשס"ז (3.10.2006), עמ' 76; ק"ת 6781, התשס"ט (1.6.2009), עמ' 938; ס"ח 2643, התשע"ז (8.6.2017), עמ' 986. הצ"ח - ממשלה 1115, התשע"ז, עמ' 888; ס"ח 2708, התשע"ח (15.3.2018), עמ' 409. הצ"ח - ממשלה 1027, התשע"ו, עמ' 604.

[2.] עד יום 10.2.2006 יקרא סעיף זה כך שאחרי המילה "שהמעשה" יבוא: "או המחדל" וללא הסיפא המתחילה במילים "או

שנעשה בתחום". נוסח זה יחול על כל התובענות שהוגשו עד לתאריך האמור.

[3]. סעיף זה יחול על תובענות שתוגשנה החל ביום 10.2.2006. על תובענות שהוגשו לפני כן יחול הסעיף הקודם שלשנו הוא: " (א) עובד ציבורי אחראי לכל עוולה שעשה, ואם ייתבע לדין על כך, ייתבע אישית; אולם, בלי לגרוע מכוחן של הוראות סעיפים 6 ו-8 תהא לעובד הגנה בכל תובענה שאינה על רשלנות, אם המעשה היה בתחום-סמכותו כדין או שעשהו בתום-לב כסבור שהוא פועל בתחום-סמכותו כדין. (ב) עובד ציבורי לא יהיה אחראי לכל עוולה שנעשתה על ידי שלוח שמינה הוא או על ידי עובד ציבורי אחר, אלא אם הרשה או אישר את העוולה במפורש".

[4]. סעיף זה בטל החל ביום 10.2.2006.

[5]. סעיף זה בטל החל ביום 10.2.2006.

[6]. תחילת תוקפו של סעיף 92 - ביום 10.2.2006. במקור לא הופיעה לסעיף זה כותרת.

[7]. תחילת תוקפה של התוספת - ביום 10.2.2006.

//